

2. juni 2021

J. nr. 01.05.18A50-0007

Referat fra møde med Vandråd Bornholm den 5. maj 2021

Tilstede

Erik Thorsen: Sportsfiskerforbundet
Torben Jørgensen: BEOF
Frederik Tholstrup: Bornholms Landbrug og Fødevarer
Morten Drews: Vandpleje Bornholm
Anna Sofie Poulsen: DN
Jens Christensen: DN
Kurt Pedersen: DOF

Fra BRK:

Michael Brandt-Bernbom, Ole Holm-Pedersen og Tine Kent Egedal.

Formål

Formålet med mødet er at finde i alt 57 km vandløbsstrækning på Bornholm, der kan indberettes til Miljøstyrelsen. Dette i forbindelse med udarbejdelse af indsatsbekendtgørelsen for vandområdeplanerne 2021-2027.

Bornholms Regionskommune har allerede indberettet 14,8 km vandløb. Miljøstyrelsen har efter indberetningen rettet henvendelse til kommunen med oplysninger om, at vi skal finde de resterende 42,2 km.

Ole Holm Petersen fremlægger kommunens nye forslag for Vandråd Bornholm.

Opgaven

Bornholms Regionskommune skal sikre målopfyldelse i alt 57 km vandløb på Bornholm. Vi mangler dermed at finde projekter til 42,2 km vandløb. Indsætterne skal være strækningsbaserede, dvs. der kan genslynges, hæves vandløbsbund mv. Fjernelse af rørlægninger og spærringer tæller kun som antal.

Opgaven omhandler de "røde vandløb" det vil sige de vandløb, der ikke opfylder målsætningen om samlet god økologisk tilstand, jf. de data som Miljøstyrelsen har ansvaret for.

Som supplement til ovenstående, har Miljøstyrelsen oplyst, at der også kan indberettes blå vandløb, hvor vi ønsker at fjerne spærringer. Men disse projekter tæller ikke med i km regnskabet.

Bornholms Regionskommune har valgt at fokusere på at fjerne spærringer og forbedre de regulerede vandløb på øen i planlægningen, så der er mindst mulig indgriben i privat ejendom.

Vandløb, der ikke lever op til målsætningen

De vandløb, som ikke lever op til målsætningen fremgår af [MiljøGIS Vandområdeplaner 2021-2027](#). Her fremgår det, hvilken tilstand vandløbet har, dvs. samlet økologisk tilstand og tilstanden for enkelte parametre såsom smådyr, fisk, makrofytter og kemi.

Baggrundsdata

Baggrundsdata for vandområdeplanerne fremgår af Miljøportalen, hvor de har udarbejdet den nye søgeportal [Miljødata.dk](#). Miljødata.dk er linket op på VanDa, hvor alle data bliver registreret af Miljøstyrelsen og nogle kommuner, som vælger at foretage supplerende undersøgelser. Opgaven med vandløbsovervågning er placeret hos Miljøstyrelsen.

Et lille tip til søgning

Det er vigtigt, at I snævrer søgefeltet meget ind før I søger. Herefter kommer der et Excelark op, hvor arterne fremgår, hvis der er data for området. Se evt. vedhæftede vejledning. Borgere kan også søge vandløbsdata på Arealinformation se en vejledning [her](#). Den er meget nem at gå til, hvis det andet driller.

Projektforslagene

Projektforslagene fremgår af 2 tilhørende bilag (Indberetningsskema MST og billeddokument).

Strækningsbaserede indsatser:

Der er forslag om 6 strækningsbaserede projekter i hhv.: Øle Å (2 stk.), Samsing Å, Læs Å, Vellens Å og Grødby Å.

Spærringer:

3 målestationer i: Kobbø Å, Bagge Å og Øle Å

Genåbning af rørlægninger:

1 rørlagt strækning i Bakkebæk ved Olsker.

Bemærkninger fra vandrådet

Grødby Å:

Vandrådet undrer sig over, hvorfor kommunen har valgt dette projektområde. Vandløbet er reguleret og løber langs vejen. I stedet kunne man vælge et naturligt stræk nedstrøms eksempelvis ved Grødbyvej. Bornholms Regionskommune henviser til valget af fokusområder i forbindelse med udarbejdelse af projektforslagene.

Det drøftes, hvorfor Grødby Å er rød på kortet - altså i risikogruppen for manglende målopfyldelse. Vandpleje Bornholm oplyser, at de finder mange fisk i Grødby Å. Der er registreret fisk helt op til Frederik Tholstrups gård. Der kan potentielt også være fisk længere opstrøms. Der er dermed en uoverensstemmelse mellem Vandpleje Bornholms registreringer, og de oplysninger, som Miljøstyrelsen ligger inde med. Dette peger mod et øget behov for overvågning af fiskebestanden i Grødby Å.

Vandrådet har tidligere meddelt Bornholms Regionskommune at Grødby Å er spildevandspåvirket. Det fremgår ikke af Miljøstyrelsens data, at der er spildevandsproblemer i vandløbet. Det ville komme til udslag i faunaundersøgelserne. Tilstanden for smådyr er god i Grødby Å (faunaklasse 5 og 6). Det er fiskene som er årsagen til, at Grødby Å har manglende målopfyldelse.

BEOF oplyser at de har set nærmere på overløbsbassinerne nedstrøms Aakirkeby. Grøfterne, der modtager vand fra overløbsbassinerne, er registreret som værende spildevandspåvirket. Længere nedstrøms har der ikke været registreret en fysisk påvirkning. Registreringerne bygger alene på visuel registrering og ikke på prøvetagning af eksempelvis smådyr eller vandkemi. Hverken kommunen eller BEOF tager vandprøver i vandløbene på Bornholm, da det ikke er et lovkrav. Opgaven ligger hos Miljøstyrelsen.

BEOF vil i forbindelse med den nye spildevandsplan arbejde hen mod, at der er tilstrækkelig kapacitet til at aflede spildevand til Boderne Renseanlæg, så overløbsbassinerne ved Aakirkeby, bliver overflødige.

Bornholms Regionskommune vil ud fra ovenstående, kontakte Steen Krogsbøl fra Miljøstyrelsen, som foretager faunabedømmelse i de bornholmske vandløb for at høre, om han på nogen måde har bemærket, at Grødby Å skulle være spildevandspåvirket.

Generelt om udlægning af groft materiale i naturlige vandløb

Vandrådet diskuterer om det er godt eller skidt for vandløbet, hvis der lægges sten og gydegrus ud. DOF og DN giver udtryk for, at der ikke skal lægges groft materiale ud i de naturlige vandløb, da der ikke skal ændres på naturlige forhold. DN oplyser, at der er organismer, der er tilpasset til den type vandløb. DN synes ikke, der er et behov for at gå efter maksimal havørredbestand i alle vandløb, da vi i forvejen har gode ørredvandløb.

Bornholms Regionskommune oplyser, at der er naturlige vandløb på Bornholm, som har moderat tilstand for smådyr, bl.a. som følge af dårlige fysiske forhold, herunder sandbund uden skjulesteder. I visse vandløb er stenene fjernet i forbindelse med vedligehold eller som følge af periodisk stor vandføring. Her kan det være en fordel at lægge store sten og gydegrus ud, så variationen i vandløbsbunden øges. Hermed opstår der nye levesteder for både smådyr og fisk.

Vandpleje Bornholm fortæller, at havørredbestanden på Bornholm er trængt, så det er vigtigt at have fokus på at forbedre forholdene i de bornholmske vandløb.

Vandrådet har ingen yderligere kommentarer til kommunens projektforslag.

Evt.

Skovsdal bæk

DOF har før vandrådsmødet sendt et projektoplæg til Bornholms Regionskommune, der vedrører genåbning af den rørlagte strækning i Skovsdal Bæk, som leder til Læså. Skovsdals Bæk er dermed forbundet med Naturstyrelsens projekt i Vallensgård Mose. DOF har i opstarten af vandrådsarbejdet 2019-2020, foreslået det samme projekt som fremgår af vandrådets bruttoliste med projekter, der ikke er omfattet af opgavebeskrivelsen pt., men som måske kan blive aktuelle, hvis udpegningsgrundlaget ændrer sig. Det er dermed ikke muligt at foreslå projektet i Skovsdals Bæk i denne omgang, eftersom vandløbet er blå og der er tale om fjernelse af en rørlægning.

DOF og DN spørger, om projektet kan gennemføres for kommunens midler. Bornholms Regionskommune oplyser, at projektet vil kræve en stor lodsejererstatning, hvilket kommunen ikke har midler til. Der vil dermed ikke være politisk opbakning til projektet. Projektet står dog på kommunens ønskeliste, men det forudsætter bl.a., at lodsejer er informeret om projektet på forhånd og at han/hun er positiv indstillet overfor genåbningen. Hvis der er foreninger eller organisationer, der har interesse i vandløbsprojektet, så er der noget forarbejde at tage fat i her.

Kelse Å:

Det bliver spurgt hvorfor Kelse Å er rød hele vejen op. Ifølge MiljøGIS Vandområdeplaner 2021-2027, så fremgår det, at vandløbet er rødt fordi tilstanden for fisk er moderat. Der er høj økologisk tilstand (faunaklasse 7) for smådyr. Der er altså registreret fisk, men i begrænset antal og størrelser, derfor er vandløbet rødt.

Supplerende bemærkninger fra vandrådets medlemmer:

Modtaget af BRK den 5. maj 2021 fra Frederik Tholstrup:

"Min mikrofon duede ikke, så jeg kom ikke af med en enkelt kommentar.

Ved Grødby Å, hvor I ønsker at lægge gydegrus og sten, er åen modificeret pga. Grammegårdsvej. Lægges der meget materiale går det ud over markerne der ligger op til. Vandet kan simpelt hen ikke komme væk. Derfor vil jeg opfordre til en begrænset indsats, med få sten og lidt grus. Det samme kunne være tilfældet i andre modificerede vandløb, men jeg kender ikke nok til vandløbene andre steder.

Alt I alt kan der fint gøres noget, men hvis der hældes meget materiale forkerte steder kan man godt komme til at ødelægge det for landmænd i nærheden.”

Svar fra BRK:

Vi har noteret bemærkningerne. Udstrækningen af projektet er ikke afgjort endnu.

Modtaget af BRK den 20. maj 2021 fra DOF (Kurt Pedersen): A

Om forslaget til projektet i Læs Å, 1,135 km (udlægning af gydegrus og store sten):
Godt forslag! Men viste foto og kort er dog ikke opdateret – idet det af Naturstyrelsen nyetablerede forløb af Læså ikke vises. Samtidigt er tilløbet til Læså fra den blå markerede ”Skovsdalbæk” ikke længere korrekt angivet. Denne bæks forløb til - og udmunding i Læså er omlagt i forbindelse med genopretningen af området – så udmundingen nu sker tæt ved Egholms sydøstlige hjørne. Samtidig er den gamle, gravede grøft (blå markeret) visende bækkens nu tidligere løb (nogenlunde parallelt med det gamle banelegeme), blevet blokeret via opfyldning i nærheden af de 2 landbrugsbygninger sydøst for Egholm. Denne gamle, gravede grøft ”afvander” dog fortsat mindre vandløbs- og dræntilløb – men altså ikke ”Skovsdalbæk”.
Det er Dof’s ønske at foto- og kortmaterialet opdateres til nuværende faktiske forhold.

Kommentarer til punktet Evt.: B

Vandrådet er orienteret om at farverne på vandløbene ikke er en statisk størrelse – og at disse kan ændres, således et blå vandløb på et tidspunkt evt. kan blive til et rødt vandløb.
Da der af kommunen foretages årlige vandløbsbedømmelser - for at undersøge om et vandløbs fysiske/biologiske forhold måtte have ændret sig til et niveau, der evt. kan medføre farveskifte – er det fra Dof’s side et stort ønske, at nævnte ”Skovsdalbæk” får foretaget en sådan vandløbsbedømmelse, begrundet i bækkens nu direkte indløb i Naturstyrelsens genoprettede naturområde.
Dof er meget tilfredse med at bækken – trods nuværende blå markering - indgår i kommunens ”bruttoliste” i forb. m. vandrådsarbejdet for et evt. senere projekt.

Rettelse til punktet Evt.: C

Første linje i 2. afsnit ønskes ændret til flg.:
DOF, DN og BEOF spørger om projektet kan gennemføres for kommunale eller andre midler.
(jeg husker det, som at Beof også spurgte? Og der blev spurgt både til kommunale eller andre midler).
Udover at mødet var d. 5. maj og ikke 5. juni – har Dof-Bornholm ikke yderligere bemærkninger. Vi vil samtidigt benytte lejligheden til takke vandløbsafdelingen for den ihærdighed, der er udvist for at tilfredsstillende Miljøstyrelsens krav til at opfylde målene. Det er et godt og tilfredsstillende resultat, der er opnået ud fra de givne rammer.

Svar fra BRK:

A:

Bornholms Regionskommunes kortbilag stammer tildels fra Miljøportalen (målsatte vandløb og anden form for naturbeskyttelse) samt kommunens gamle registreringer, der viser både naturlige vandløb og grøfter på øen. Hvornår kommunens data stammer fra vides ikke, men kortlaget trænger helt klart til en opdatering. Det er desværre et meget stort og ressourcekrævende arbejde, som Bornholms Regionskommune desværre ikke kan løfte pt., med én vandløbsmedarbejder. Så derfor stemmer vandløbene placering og udformning på kortet ikke altid overens med virkeligheden.

B:

Bornholms Regionskommune foretager ikke vandløbsbedømmelse. Den opgave blev flyttet til Miljøstyrelsen, da amterne blev nedlagt. Bornholms Regionskommune har derfor ingen indflydelse på farvelægningen af

vandløbene, men vi må støtte os op af de data der er. Det er Steen Krogsbøl, Miljøstyrelsen Bornholm, som foretager vandløbsbedømmelse. Måske vi engang kan invitere ham ind til et fremtidigt vandrådsmøde for at høre mere om den opgaveløsning.

C:

Hvis ejer er indforstået, kan der ansøges om midler til at gennemføre projektet gennem Bornholms Regionskommunes Biodiversitetspulje. Vedrørende offentlige støtteordninger til vandløbsprojekter, så er der begrænsede muligheder. Det skyldes bl.a., at der er et begrænset areal med lavbundsjord på Bornholm, som ligger indenfor Statens rammer for udpegning (for yderligere forklaring, se bilag).

Hvis BEOF ønsker at tilslutte sig udsagnet, må de selv give en tilbagemelding. Bornholms Regionskommune vandrådssekretariatet har ikke noteret, at BEOF tilsluttede sig udmeldingen.

Andre midler er tilføjet og datoen er ændret.

Vandrådssekretariatet takker mange gange for rosen.

Videre proces

Projekterne er indberettet til Miljøstyrelsen.

Vandrådssekretariatet
Bornholms Regionskommune.

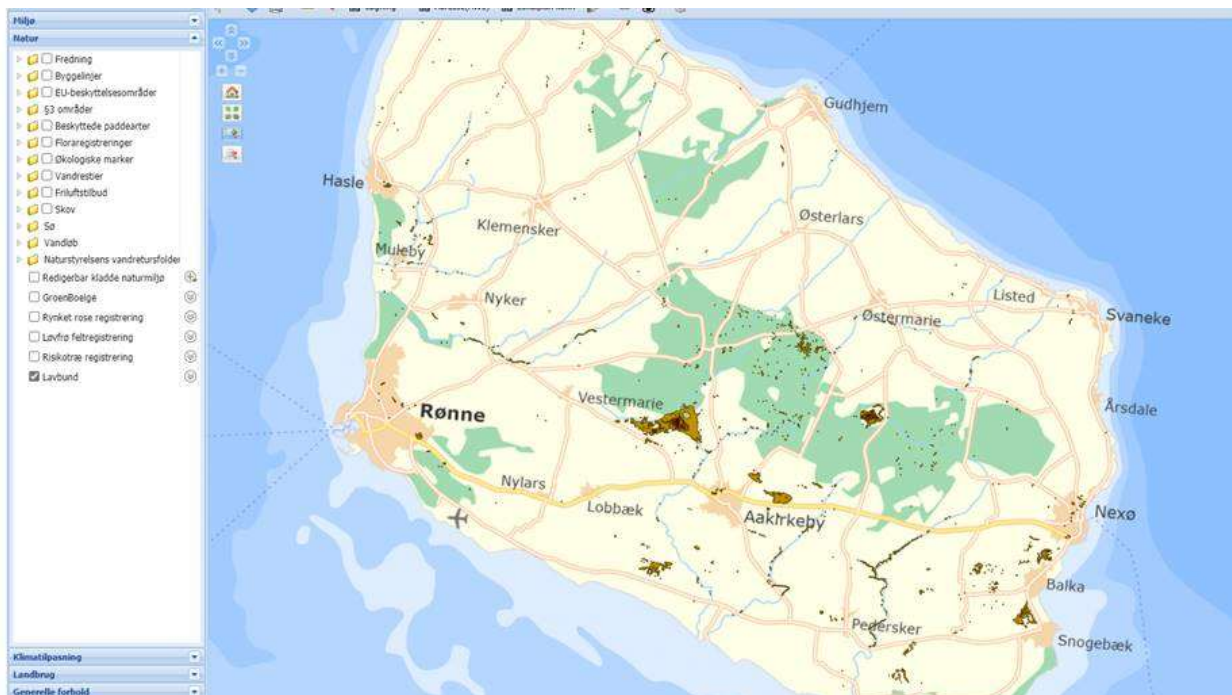
Bilag:

Vedrørende støtteordninger til bl.a. vandløbsprojekter:

Det nye var i 2020, at Bornholm var kommet med på kortet over kulstofrige landbrugsjorder, fordi kriteriet var sat ned fra 12 til 6 % organisk kulstof i jorden. Men der er også en række andre kriterier, som skal opfyldes, for at man vil kunne søge tilskud.

Der er nu kommet en ny bekendtgørelse for 2021. Her er kriteriet mht. organisk kulstof stadig 6 %. Det vil sige, at så er der arealer på Bornholm med. Jens Hansen, BRK, har lagt et nyt lavbundskort ind i kortinfo (se herunder). Hertil kommer andre kriterier for at søge tilskud.

Info om tilskudsordningen findes her: [Udtagning af lavbundsjorder \(mst.dk\)](http://Udtagning%20af%20lavbunds%20jorder%20(mst.dk))

Herudover har Landbrugsstyrelsens også en **tilskudsordning til minivådområder**.

Det er et kriterie for at kunne søge ordningen, at arealet ligger inden for et område, der er udpeget som 'egnet' eller 'potentielt egnet' til etablering af minivådområder. Der er på Bornholm slet ikke udpeget sådanne områder, fordi der på Bornholm ikke er vurderet at være et indsatsbehov for reduktion af kvælstof for minivådområder.

Det skyldes, at Bornholm er beliggende i åbne vandområder, hvor der ikke er samme behov for at reducere tilførslen af næringsstoffer som i de indre danske farvande. Tilskudsordningen til minivådområder kan derfor ikke anvendes på Bornholm.

Center for Natur, Miljø og Fritid.